

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом сваког и данима сва недеље и сваког једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких кратких слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

Јадно стање у Босни под Буриановом управом.

Босанска Посавина, 2. јула.

После смрти министра Калаја, оног грозног непријатеља српства, учинило нам се овима да ће пасти стари поредак, да да ће престати прогона Срба јер преставника против српске политике Калаја је ето настало, а са њиме ће нестати читав систем. Чивава једна несрећна политика ће да испчезне а по Србе у Босни ће настати бољи дани.

У овом мишљењу су нас увјеравала и гласила приликом наименовања Бурианова за министра, да је овај нов човек пријатељ Срба да ће он поправити све учињене неправде и безакоња, а Србима у Босни ће сванути нови дани.

Ево су прошле три године управе министра Буриана и на жалост смо ово научили, да се јесте нешто променуло, и то не политика, не систем, већ само начин извршавања истих намера. Док се за време Калајево радило сурово, безобирно, тиранијски, сада под управом Буриановом се иста она безакоња раде у рукавицама. Нама Босанцима није ништа боље, ни сељаку, ни трговцу, ни званичнику, једном ријечју никоме није лакше под Буриановом политиком. Политика аустријска се ни за даку није промијенила, већ се само мијењају средства, којим се чине иста насиља, врши иста тиранија и безакоња.

Узмимо само у кратак претрес стање сељачког сталежа. Аграрно питање се није ни за стопу напријед кренуло. Десетари и даље узимају четвртину мјесто десетине. При одређивању десетине дође ти десетар са комисијом на гумно и извади највеће снопове из камаре и према највећем снопу одређује десетину.

Зато ето српски сељак у Босни не може да напредује, мора да пропада и да сели у Америку.

ПОДЛИСТАК.

Девојачки дукати.

писме К. П.

Широм оностраног Српства а понаособ у Бачкој и Банату недељом или правником када прођете по наши сели и уђете у народ па помотрите наше ратарске девојке, заслепите од блистања злата и сребра Дукати, сеферини у вредности од неколико стотина круна обесила девојка о врат па иде у коло и игра у највећој прабини. О свиленим хаљинама, и драгоценом оделу и да не говоримо. Видите само раскош у коме се наше ратарске девојке све надмећу, која ће обући драгоцену хаљину, која ће што више дуката и сеферина да обеси о врат. Једна погрешка, коју ми сви видимо, за коју знамо да је убитачна, па ипак немо да јој доскочимо.

Бурианова управа уводи и једну новину, такзовани осижек, по ком од сада неће више долазити мрски десетар на гумно, већ ће сељак плаћати сталан порез према порезу задњих девет година. Но како ће праведан бити и осижек, сведочи ето и начин, како су до сада десетари силеџијски према највећем снопу одређивали десетину.

Ето откуд у Босни. Земље на продају. Многи српски сељак не смије да обрађује земље, напушта је, или је зеленаши продају за дугове, сели у Америку, а мјесто да српска земљопшта откупљују Срби, Бурианова влада доводи саме странце, туђинце, као Швабе, Пољаке и сличну багру, којом хоће да истисне домородце, чији су предци крвљу квасили сваку грудну оне земље, коју Србину сељаку одузима Бурианова управа.

На домородцу трговцу не иде боље. Гроза спопада човјека када вађе и у најмању касабу (варошицу) и види сву трговину у рукама Шваба и Чивута. Та странци трговци су вам се као пијавице и стенице увукли у вароши, посјели најважније улице, друмове и цесте куд неуди Босанац сељак мора да прође и оца му крв и живот, док Србин трговац једва тавори, јер му је тешко конкурисати странцу трговцу, кога подпомаже влада и све званичништво владино. Тако диктирају предстојници катарски и окружни.

Ни званичнику Србину не иде боље ни данас, када би се бар на том пољу морало нешто побољшати послје оних обећања Бурианових. Српски званичник је изложен свакојаким подвалама, шпијунџији и лажним оптужбама. Шпијун Срба званичника су владини званичници а најгнуснију подвалу чини Србима званичницима сама влада.

Под Буриановом се управом дакле није ни у ком погледу поправило. Зло иде на само Србима већ и муслиманима Тур-

По итељи обично купују нове дукате и сеферине, закидају од својих уста, закидају свој газдалук да би модн својих кћери могли удовољити. Ти дукати и сеферини у вредности од неколико стотина круна не носе никаква прихода а овамо су готов новац. Ратар се труди у данашње тешко доба да што више заради, како би могао да одговори својим дужностима: да плаћа велику порезу, скупе раденике, дочим је цена жита мала. Он се мучи и ради и велики део свог годишњег прихода улаже у дукате и сеферине дочим, да тај новац не улаже у злато, него да га уложи у земљу имао би од њега сваке године већи приход, па би му тиме и живот олакшан а много би већма напредовао. Овако пак, лежи му новац у злату, које шест дана без користи лежи у орману и седми дан — недељом — па често

цма, јер и њих влада прогања што и они осуђују овако невакнито и непоштено управљање у овим земљама.

Но нека влада Бурианова само настави тако. Она на тај начин само служи идеји обратимљења Срба и Турака. У том је већ и успјела, јер од две три године амо, баш под утјецајем Буриановог система увидели су и Муслимани, да њихов спас једино лежи у заједничком раду са Србима, који заједно са њима бране интересе ових несрећних земаља. То увјерење Муслимана, да њихов опстанак зависи од заједничког рада са Србима у одбрани заједничких интереса, створило је већ неколико мусломанских поборника, бораца и — мученика српско муслманске слоге.

На том пољу морамо истрајати, да нас не прегаве изненадни догађаји.

Прилике у Далмацији.

Бечке дипломате јако су се поплашиле, да је и Далмацију прожмала замисао о споразуму Срба и Хрвата, и ових заједно о споразуму са Мађарима. И почела је одједном да води „о чинску бригу“ о Далмацији. О том пише „Дубровник“ ово:

„Министар председник Бек постао је кроз кратко време врло популаран човек у свим аустријским земљама. Његова про-труугарска политика, која у себи има много више рекламе него мудрости, наишла је на свеопће одобравање, од кога се уздржала једина Далмација. Да и она у опћем весељу не изостане и да буде хор потпун, министар председник је дошао на врло чудновату мисао — он је постао далматински Колумбо, пронашао је Далмацију на географској карти „краљевина и земаља заступаних на царевинском већу“, именовано посебну комисију, да проучи и изради план за побољшање економских прилика њених. Одиста једна духовита масао за једног аустријског ми-

и двапут и трипут недељом: када су већи празници носе га на праšину и прљају и кваре, те му тиме само цену обарају.

Јелте да је ово једна погрешка у нашем народу? Па шта видимо? Ова болест све се већма шири и нема јој краја. Свештеници наши, нека овај раскош доведу у свезу са узвишеном науком Исуса Христа, па нека по храмовима проповедају и уче односно да га одучавају од штетних навика. Учители и учитељице пак већ у основној школи нека поучавају децу на скромност и штедњу и нека му одрчују ову штетну моду па нека деца већ у школи имају појма о овој штетној навизи народној, коју већ једном најенергичније треба искоренити из народа.

нистра, али ипак разумљива, кад се мора успоставити складност у хору, који је тешком муком састатљен.

Чудновато! Док је Далмација певала истим гласом као и остали певачи, док није заћутала и запретила, да ће другу песму запевати, њу ни један коровођа није опазио. Сад су је на један пут пронашли, кад је она почела протестирати Нивале су се владе једна за другом, а ни једна се није сетила, да би и Далмација морала бити предмет њихове бриге. Требала је доћи речка и задарска револуција у конфликт са Мађарском, да дође до једне јадне „стручне комисије“. За испитивање једне земље, којом се управља кроз толико деценија, тек се данас, кад је она спала на просјачки штап, шаље једна комисија, која има да испита њено стање и да алунаје лека. Може ли бити веће ироније, може ли бити веће осуде за све досадање аустријске и далматинске владе од ове, што је сад овим чином министар председник изрекао, јер у установи ове комисије лежи очито несумњиво привање, да се до сада није ништа радило, или да се није знало, шта се радило, јер није било никаква плана.

Нама је ова одлука министарства једино ради овог привања драгоценца, пошто с разлогом сумњамо у стварне успехе њеног рада за бедну Далмацију. Она је створена под притиском политичких прилика, да се заварају очи Далматинцима, да се и за њих нешто ради, да се и о њима нешто мисли. У ствари то ће бити једно весело путовање неколицине бечке господе, којима су много милије богате дневнице, него сиромашна Далмација.

Међу овим људима, који представљају скоро сва министарства, неће сигурно бити ни једног домаћег сина, који би имао срца за своју отаџбину, међу њима неће бити ни представника министарства правде као за доказ, да и од сада неће бити према Далмацији правде као што је ни до сада није било.

Ако се још њихов рад продужи истом брвином, са којом се ишло до сада, Далмација може бити сретна. Требало је неколико деценија, док се дошло на мисао, да се проуче далматинске прилике, а требаће три пута толико, док од мисли постане дело.

Комисија ће „радити“, „штудирати“ прилике далматинске и изнети предлоге, влада ће опет поново „радити“, „штудирати“ и ствар поверити ужем одбору, одбор ће опет „радити“, „штудирати“ и т. д. у бесконачност. А Далмација? Она ће чекати, мирно чекати, као што је и до сада чекала, она ће пропадати, њено ће се становништво расељавати и кад ова комисија

сврши свој рад и кад се нађе једна влада, која ће хтети остварити њевине предлоге, биће можда још Далмације али тешко да ће бити потомака да на њих Далматинаца.

Народна скупштина у Србији.

У седницама народне скупштине у Србији отпочела је опструкција. Ту опструкцију воде самостални радикали и националисте. Опструкција се у томе састоји, што се стављају силна питања пре дневнога реда, која и не стоје у свени са верификацијом, и од којих многа и нису управо кратка питања већ интерпелације. По себи се рауме да то јако отежава скупштински рад.

Старији радикали замерају млађима због те опструкције. Млађи пак указују, како су и старији прошлог заседања опструирали тиме, што нису хтели да долазе у скупштинске седнице. Разлике између једне и друге опструкције има, јер прошла опструкција није ометала толико скупштински рад, а ова данашња иде за тим да га омете.

Нећемо овом приликом да испитујемо да ли је умесно повизати се на опструкцију прошлу. То није ни главно. Питамо сада само, сме ли се из страначких обзира ометати рад скупштински у ово данас и по Србији и по Словене врло судбоносно време. Данас питање будућности Србије стоји на коцки. Отпочео је већ економски рат са Аустро-Угарском, говори се више но икад о походу на Солун, и то преко Србије.

Развој свију светских догађаја указује на неке скорашње промене. Посред тога Србија стоји у свему неспремна и не приправна, без оружја новца и ичега. Догађаја се нагло развијају, а у српској скупштини отпочиње опструкција због странчарских ствари. Овако доиста не сме ићи. Родољуби у Србији морају учинити све, да скупштински рад у Србији буде што бржи и што обилатији.

Придике у Хрватској и Славонији.

„Нови Србобран“ на челу листа доноси вест да је бан Хрватске и Славоније Пејачевић имао у уторак договор са министром-председником Векерлом о именовању хрватске владе. Том приликом су, како дознаје „Нови Србобран“ уклоњене и последње препреке, те се може у најкраћем времену очекивати именовање нове владе за краљевину Хрватску и Славонију. А према томе неће бити сметње да се и сабор Хрватске и Славоније сазове за кратко заседање.

Будимпештански некоји листови доносе у истом правцу извештаје. Они хоће да знају нешто тачније у толико, што тврде, да ће именовање нове владе у Хрватској и Славонији бити обнародовано крајем ове недеље, а тад ће изићи и указ о сазиву сабора Хрватске и Славоније. Једни од њих веле, да ће се сабор тај састати најдуже за 14 дана.

Крајње би време било да се већ једном именује нова влада и да се састане сабор Хрватске и Славоније. Тад би угушени били и сви они тамни, најравноврснији гласови који круже о приликама у Хрватској и Славонији.

Хрватска и Славонија.

Хрвати о дру Јозефу Франку.

„Хрватска“ свршава један свој чланак овим ријечима:

„Др. Јосип Франк настоји завести и заслужити онај дио хрватскога народа, који не може да просуди, како се данас може радити на корист домовине. Заслужити и заведени дио хрватскога народа имао би да смета рад правих домољуба, који онако раде, како се данас може, и подиже домовину онако, како се може. Др. Јосип Франк ради о пропасти хрватскога народа. Зашто то ради, он најбоље зна. Ми пак горње крајишници, прави Хрвати, који овдје, гдје смо, гинемо и живимо већ десетке вијекова, позивамо господ. Франка, нека дође међу нас, и нека нам протумачи, како ће он то створити Велику Хрватску! Можда господин Франк мисли, да је лако своје кости на бојишту расипати на врваци пазар носити, као што је лако говеће кости по буњиштима побирати и носити на пазар. Нека дође међу нас, па нас у то упуте.“

Даље на другом мјесту иста „Хрватска“ доноси овај суд о дру Јозефу Франку:

„Пише нам пријатељ из горње Крајине: Франков први грјех хоће „Х. П.“ од 12. о. м. да сапере са свога гончина, али му не иде Франк је ишао у Пешту, кад је знао, да неће за Хрватску ништа испословати, јер је у Пешти владала влада, која се држала на влади с неслоге Мађара и Хрвата, и која дакле није смјела задовољити праведне захтјеве Хрвата, јер би је набрзо нестало. Данас Франк неће у Пешту, јер зна, да у Пешти влада народна странка, која настоји уредити односе Хрвата и Мађара тако да буде и једнима и другима добро, зато Франк данас не само неће у Пешту, него грди оне који иду у Пешту.

Франк је дакле зло чинио онда, кад је ишао у Пешту, а чини зло и данас, кад не иде. Зашто Франк увијек оно чини, што шкоди Хрватској? — То он зна!“

Развој догађаја у Русији.

У Русији се изненада десило нешто, што ће без сумње повући за собом пад данашње руске владе а јако утицати и на то, да се бурни догађаји у Русији среде и њен унутарњи живот упуту у правилнији колосек. — Руски државни савет усвојио је наиме, најглавније закључке руске думе. Усвојио чак и њен закључак да се укину смртне казне, но уз ограду, да се она одржи само још у војсци. У руском државном савету већина је решила, да потпомаже думу у њену раду. Руски државни савет је тим својим закључцима, као и дума, изразио неповерење данашњој Горемкиновој влади. Утешна је појава и то, да је цар већ потврдио некоје закључке руског државног савета односно руске

думе, и ако је томе противна била руска влада.

Друга железничка пруга на Реци.

Као што јављају, министар трговине Фрања Кошут упутно је дирекцију државних железница, да проучи питање друге железничке пруге на Реци. Нова пруга би се разгранала код Горњег Карловца из садање речке пруге и преко Винодола до Сења ишла би до мора одкуда би водила на Реку преко Новог и Бокора. Уједно је министар трговине, наредио да на садањој речкој пруги проуче питање електричне железничке пруге, као што је то у Италији већ у живот приведено.

Бугараша убили угледног Србина.

Јављају из Битоља, да су пре кратког времена убили Бугараша у сред крушевске чаршије, одличног и угледног Србина и нашег ваљаног радника Наума Ристића из Крушева. Наум је радио око 8 сати најутра у овоме дућану, кад од једном дође у дућан један Бугарин, опали на Наума из револвера и тешко га рани. Наум, тако рањен, потрчи на улицу за убицом, али га у том трчању погоди из оближњих бугарских дућана још један метак и он се на то, смртно рањен, сруши на земљу. Околне грчке дућаније виделе су све то и посведочиле пред властима да је било 5 нападача, који су чекали на разним позицијама. Први се нападач није могао ухватити, а остали су у затвору. Погреб покојног Наума био је величанствен. Пошто је он био ерпски првак, то је при погребу учествовала и грчка општина и грчка школа. Каква је челик-Србин био покојни Наум нека послужи за доказ околност, да су му, на неколико дана пред убиство, упућена била два писма, у којима му се отворено претило смрћу, ако и даље остане Србин, а у једном од тих писама остављен му је и рок, али он је отворено изјавио, да је Србин и да ће као такав умрети.

Кад ће бити крај овом махнитом међусобном нетребљењу у једину корист — туђих смерова.

Тобожња крађа актова у министарству иностраних дела.

Читамо у београдском „Трговинском Гласнику“: Поводом пронесених гласова, који су чак и у штампи избили, да су на име у министарству иностраних дела нестала акта, која се тичу трговинских преговора између Србије и Аустро-Угарске, јече је на надлежног министра управо о томе питање у скупштини народни посланик Рад. Агатиновић, те је тако дата прилика министру да одсудно демантује те гласове, као пуке измишљотине. Никаква акта нису нестала — рекао је министар-председник — и чиновници повереног му министарства заслужују сваку похвалу и признање за тачност, исправност и поузданост у служби.

Занимљива ископавања.

У Ливерпалу се створила читава изложба, на којој се могу видети занимљиве старине ископане у северном Египту. Ископавања продужују и даље ливерполског универзитета професори археолози.

Изаслани научњаци, чим су у Египат стигли, одмах су наставили ископавање код Есне, које су били

већ напустили, а где су и пре веома важних старина нашли. Прошле зиме ископали су ту много знаменитих старина, што се односе још на доба Хикса, тако да су из ових саставили читав ред владања пастирских краљева. После тога пођу јужно од Есне, на једну пустињу на неких 60 енглеских миља. Ову су још пре тога Арапи опљачкали, но и енглеским научњацима је ипак доста материјала остало, који нам даје слику о начину живота североегипћана тога доба.

По овоме трагу пођу научњаци даље и дођу Рубен, где Арапи нису откопавали, те су се тако надали, да ће још више старина наћи. Од свију досадашњи откопани најзначајнија је: рушевина једне потпуно недрнуте изумрле старе вароши, која лежи на неких 5 енглеских миља северно од Даке.

Око 200 гробова су ископали, где су много важних старина нашли Све ове старине пренели су у Ливерпол.

Књижевник Чехов — Чех.

Иван Марковић-Радецкий, руски књижевник који станује у Прагу, саопштио је уредништву чешког књижевног листа „Мај“ у, да је руски даровити и духовити књижевник покојни Антоније Чехов, пореклом Чех. Он веле да је познавао деду Чеховљевог, који је био Чех, а дошао је као занатлија из Чешке, после је био трговац. Он се звао друччије те је у Русији увео за презиме надимак „Чехов“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 5. јула.

Угарски сабор.

Вудимпешта. Посланици др. Мушицки и др. Манојловић повешће реч о патријарху Бранковићу. Бранковић је на позив саборског одбора одговорио, да је ствар о проневери 80.000 круна застарела.

Мађарска школа у Румунији.

Букурешт. Католички арцбискуп умолио је румунског министра просвете, да у Букурешту подигне четир разредну мађарску реалку, коју ће потпомагати мађарска влада.

Др. МИЛАДИН СВИЊАРЕВ ЛЕЧНИК

бавиће се од 3. (16.) јула до 2. (15.) августа ради науке у будимпештанским болницама и за све то време неће бити у Новом Саду. I 884 3-4

САМО ДО ПОНЕДЕЉНИКА!!
10 (23.) јула 1906.

Циркус К. Липота

Нови Сад, иза зграде великог суда. Данас и даље дневно у вече 8 сати велике бриљантне представе дневно извађање

Великих програма

са великим променама и највећим отракцијама садашњости. Јединствена продукција на свету. 4- труко ЧУДНОВАТО ЈАХАЊЕ ПОКЕЈА 4 на 4, 2, 1 коњу, 1 женска и 3 мушких ивађају

4 БРАЋА И СЕСТРА КЕЊЕТ 4

Недеља две — претставе — две. Све ближе познато. I 898 1-2